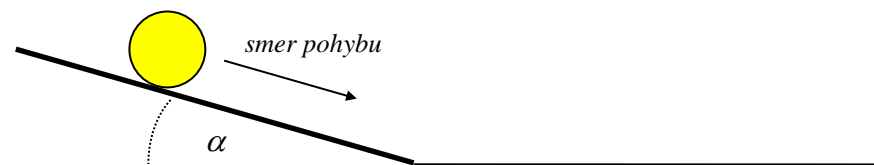

Téma: POKUSNÉ POZOROVANIE KINEMATIKY POHYBU GULŔOČKY NA VODOROVNEJ A NAKLONENEJ ROVINE

Dátum: 5. decembra 2018
 Vypracovala: Viktória Kešeľáková
 Spolupracovali: Michaela Krupová, Alex Hrabčák, Jakub Malicher
 Trieda: 1.C

Teoretický úvod:

V praxi sú časté prípady, keď sa teleso pohybuje najprv po naklonenej rovine a na jej konci potom pokračuje v pohybe po vodorovnej rovine.

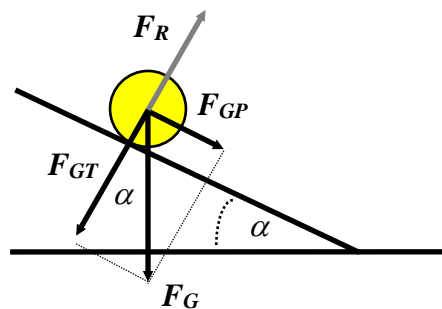
Pohyb telesa po naklonenej rovine za predpokladu, že zanedbávame treciu silu a odpor prostredia je spôsobený pohybovou zložkou tiažovej sily. Z druhého Newtonovho pohybového zákona vyplýva, že pohyb telesa je priamočiary rovnomerne zrýchlený.

$$F_V = m a$$

$$F_G + F_R = m a \quad F_{GT} = F_R$$

$$F_{GP} = m a$$

$$m g \sin \alpha = m a$$

$$a = g \sin \alpha = \text{konštantné}$$

Zrýchlenie pohybu je konštantné, závisí len od uhla sklonu naklonenej roviny.

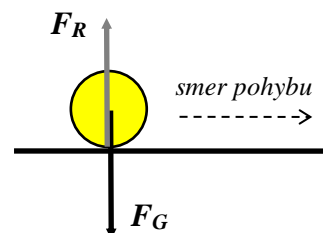
Pohyb telesa po vodorovnej rovine za predpokladu, že zanedbávame treciu silu a odpor prostredia je rovnomerný priamočiary. Z druhého Newtonovho pohybového zákona

$$F_V = m a$$

$$F_G + F_R = m a \quad F_G = F_R$$

$$0 = m a$$

$$a = 0 \text{ m.s}^{-2}$$

$$v = \text{konštantná}$$

Zrýchlenie pohybu je rovné nule, teleso sa pohybuje rovnomerne priamočiary. Rýchlosť jeho pohybu ostáva konštantná.

Úloha č. 1: Za predpokladu, že pri pohybe telesa zanedbávame treciu silu a odpor prostredia overte, či pohyb oceleovej guľôčky po jej prechode z naklonenej roviny na vodorovnú rovinu je rovnomerný priamočiary .

Pomôcky: hladká naklonená a vodorovná rovina, oceľová guľôčka, stopky, drevená zarážka.

Postup:

1. Zostavte pomôcky podľa úvodného obrázku.
2. Gulôčku uvoľňujte na naklonenej rovine tak, aby jej trajektória na naklonenej rovine mala počas všetkých meraní stálu dĺžku $l_1 = \text{konšt.}$.
3. Merajte čas t , potrebný na to, aby gulôčka prešla po vodorovnej rovine po vopred stanovenej trajektórii s dĺžkou l_2 .
4. Meranie opakujte 10 krát, pre trajektórie s rôznou dĺžkou l_2 .
5. Zo známej dráhy l_2 a príslušného času t pohybu gulôčky určte priemernú rýchlosť pohybu gulôčky na vodorovnej rovine.

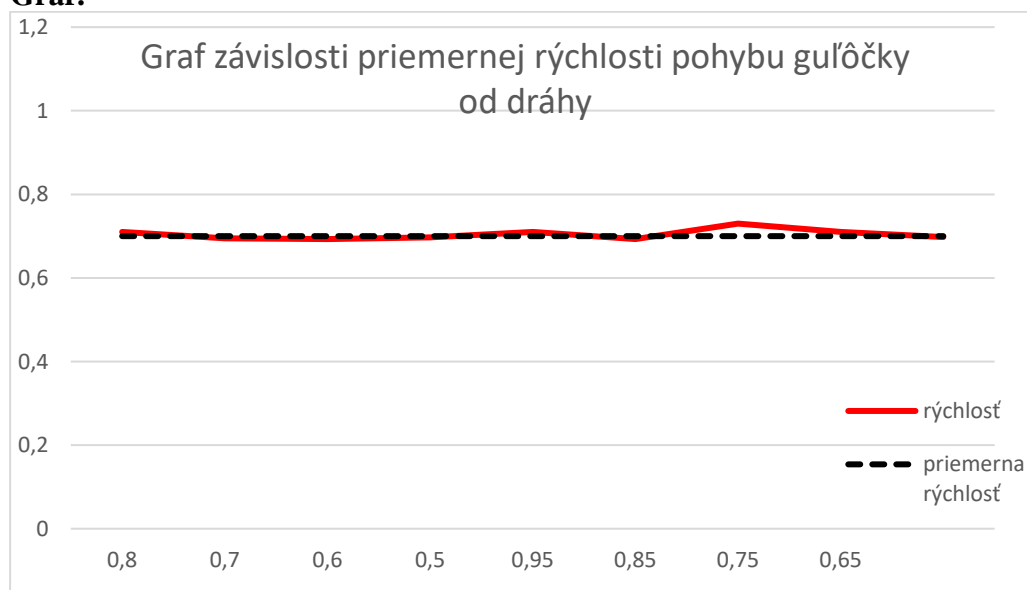
$$v_p = \frac{l_2}{t}$$

6. Zostrojte graf závislosti priemernej rýchlosti pohybu gulôčky od dráhy $v = f(l_2)$.

Tabuľka nameraných hodnôt:

	l_2 (m)	t (s)	v ($m \cdot s^{-1}$)	Δv ($m \cdot s^{-1}$)
1.	1,00	1,40	0,710	-0,010
2.	0,90	1,27	0,710	-0,010
3.	0,80	1,15	0,695	0,005
4.	0,70	1,01	0,693	0,007
5.	0,60	0,86	0,697	0,003
6.	0,50	0,70	0,710	-0,010
7.	0,95	1,37	0,693	0,007
8.	0,85	1,16	0,730	-0,030
9.	0,75	1,05	0,710	-0,010
10.	0,65	0,93	0,698	0,002
Priemer			0,705	0,009

Graf:

Výsledky merania:

$$\bar{v} = 0,705 \frac{m}{s}$$

$$\Delta v = 0,009 \frac{m}{s}$$

$$v = \bar{v} \pm \Delta v$$

$$v = (0,705 \pm 0,009) \frac{m}{s}$$

$$v = (0,696; 0,714) \frac{m}{s}$$

$$\delta v = \frac{\Delta v}{\bar{v}} = \frac{0,009}{0,705} \cdot 100\%$$

$$\delta v = 1,28\%$$

Úloha č. 2: za predpokladu, že pri pohybe telesa zanedbávame treciu silu a odpor prostredia overte, či pohyb telesa na naklonenej rovine je rovnomerne zrýchlený.

Pomôcky: vzduchová dráha, stopky.

Postup:

1. Nastavte vzduchovú dráhu tak, aby uhol sklonu naklonenej roviny bol malý. (5° až 10°).
2. Odmerajte čas t potrebný na to, aby teleso prešlo po vzduchovej dráhe po vopred stanovenej trajektórii s dĺžkou l .
3. Meranie opakujte 10 krát pre rôzne dĺžky l .
4. Zo známej dĺžky trajektórie l a nameraného času t vypočítajte veľkosť zrýchlenia pohybu telesa na naklonenej rovine.

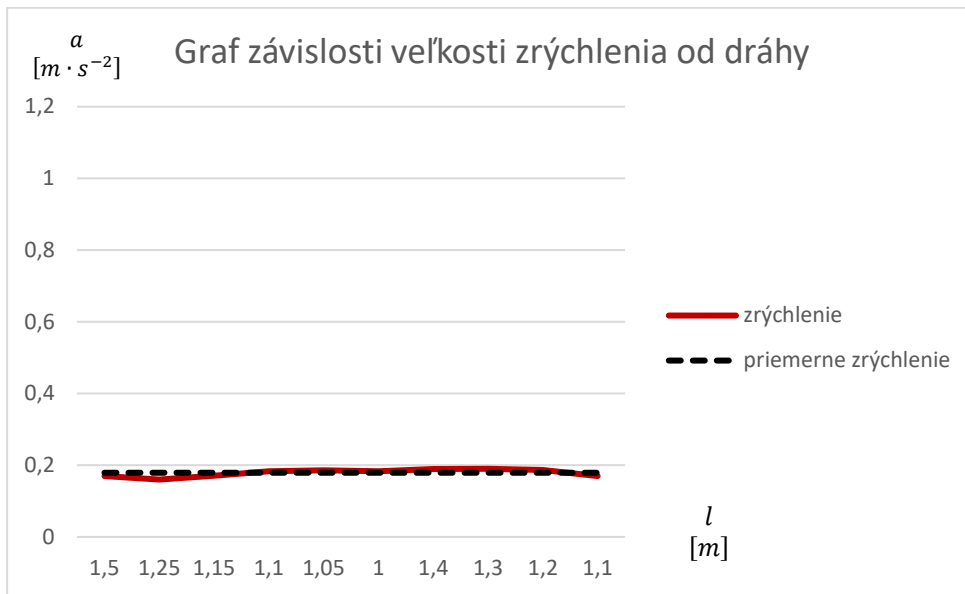
$$a = \frac{2l}{t^2}$$

5. Zostrojte graf závislosti veľkosti zrýchlenia od dráhy $a = f(l)$.

Tabuľka nameraných hodnôt:

	l [m]	t [s]	a [m · s ⁻²]	Δa [m · s ⁻²]
1.	1,50	4,19	0,170	-0,009
2.	1,25	3,96	0,160	-0,019
3.	1,15	3,66	0,171	-0,008
4.	1,10	3,47	0,183	0,004
5.	1,05	3,36	0,186	0,007
6.	1,00	3,30	0,183	0,004
7.	1,40	3,84	0,189	0,010
8.	1,30	3,96	0,190	0,011
9.	1,20	3,58	0,187	0,008
10.	1,10	3,62	0,170	-0,009
Priemer			0,179	0,009

Graf:

Výsledky merania:

$$\bar{a} = 0,179 \frac{m}{s^2}$$

$$\Delta a = 0,009 \frac{m}{s^2}$$

$$a = \bar{a} \pm \Delta a$$

$$a = (0,179 \pm 0,009) \frac{m}{s^2}$$

$$a = (0,170; 0,188) \frac{m}{s^2}$$

$$\delta a = \frac{\Delta a}{\bar{a}} = \frac{0,009}{0,179} \cdot 100\%$$

$$\delta a = 5,03\%$$

Záver:

Pozorovali sme kinematiku pohybu guľôčky na vodorovnej a naklonenej rovine.

V úlohe č.1 sme urobili 10 meraní. Zistili sme, že spolu so zväčšovaním dĺžky dráhy narastal aj čas, za ktorý ju guľôčka prešla s nulovým zrýchlením a spolu so skracovaním dráhy klesal čas, za ktorý ju guľôčka prešla. Guľôčka vykonávala rovnomerný priamočiary pohyb. Hodnota rýchlosti bola v intervale $(0,696; 0,714) \frac{m}{s}$ a priemerná relatívna odchýlka bola 1,28%.

V úlohe č. 2 sme urobili 10 meraní. Zistili sme, že so zväčšovaním dĺžky dráhy narastal aj čas, za ktorý ju guľôčka prešla s priemerným zrychlením $0,179 m \cdot s^{-2}$. Guľôčka vykonávala rovnomerne zrychlený priamočiary pohyb. Hodnota zrýchlenia bola v intervale $(0,170; 0,188) \frac{m}{s^2}$ a priemerná relatívna odchýlka bola 5,03%.

Nepresnosti mohli vzniknúť v dôsledku reakčnej doby pri stopovaní času a v dôsledku trecej sily.